

MIT MONDTAM A LÁNYOMNAK?

Soha nem volt aktuálisabb, szükségesebb, amit mondandó vagyok. Napnál világosabb, hogy az az Európai Unió, ahová annyira vágytunk, cserbenhagyott. Eladósított, elárult országunk semmiféle kíméletre, együttműködésre nem számíthat, s kárörömmel szemlélik, miként rongyolódunk le, vásároljuk meg nekünk gyártott szemetüket élelmiszernek, miként formálnak jogot arra, hogy életünkbe, mindennapjaiba is beleszóljanak. A Kárpát-medence (bokréta Isten kalapján) -mely, ha szét nem szabdalják tejjel-mézzel folyó Kánaán is lehetne, -számukra csak megszerzendő terület földje, vize, levegője, fekvése, olcsó munkaereje miatt, s nem egy vagy több saját, európai szintű műveltséget teremtő nép országa, hazája. Mert, ha azt hiszik az egykori Magyar Korona Országaiból lett utódállamok, hogy őket nézik valamibe Európa meghatározó nagyhatalmai, mélységesen tévednek. Mi azonban - köszönhetően a Szovjetunióval való kiszolgáltatásunk után, megtoldva az utóbbi húsz év terhével, mára tönk szélére jutottunk, s létbizonytalanság réme, újabb függetlenségvesztés fenyeget bennünket. Az 1970-80-as években egykor az úgynevezett arzénos perről elhíresült Tiszazug települése in indult a Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatósága szervezésében egy csaknem másfél évtizeden át tartó komplex tudományos vizsgálat, amelynek során a táj és a nép múltját, akkori állapotát alaposan feltártuk, dokumentáltuk. Pár éve a vizsgálatokat újraindítottuk, hogy rögzítsük a változásokat, s a gyakorlati politikai döntéseket megkönnyítsük. Napjaink nehéz gazdasági helyzete - azóta látjuk – ezt indokoltá is teszi, s fontosnak tartottuk a kutatás menetéről, részeredményeiről az érdekelt közösségeket folyamatosan tájékoztatni. A Tiszazugnak, mint az Alföld közepén fekvő, kis lélekszámú falvakban élő területnek a gazdasági, társadalmi problémái - a történeti előzmények miatt is - nemcsak azonosak az országéval, hanem még erősebben és világosabban kirajzolódnak. Amikor tehát a Tiszazugról szólok, lényegében az egész országról is beszélek. Miként tette ezt a tapintatos anyós is: Lányomnak mondom, menyem is értsen belőle.

2009. júniusában így kezdtem - nem nagy sikerrel és érdeklődés közepette - azt a tiszazugi előadássorozatot, melynek tervét még az előző év karácsonya körül vettem papírra, s amelyben sokunk több évtizedes munkájának eredményei hitelesítettek:

"Magyarország, annak is vidéke, és épp a legkisebb falvak népe, az amely minden nehézség és megpróbáltatás ellenére a magyar nemzet, a népesség bőven buzgó forrása volt - eddig. Ma ez is végveszélyben van! Az erősen vészben álló tájak közé tartozik egész népességével a Tiszazug! Az a kis terület, amelynek változatos talajú, a Tisza-Hármas-Körös zugában fekvő termékeny vidéke gabonát, gyümölcsöt, bort, állatot és halat adott. Amelynek népe ugyan

MIT MONDTAM A LÁNYOMNAK?

Írta: Szabó László

2012. január 12. csütörtök, 15:23 - Módosítás: 2012. január 16. hétfő, 16:59

mindig szűkölködött, noha nagy és állandó munkát végzett, de jelentős népességet tartott el és emberi életfeltételeket teremtett. Nem kívánok itt történeti beszámolót tartani, feleleveníteni múltját; azt feszegetni, miért nem lehetett akár csak az elmúlt két évszázadban jobb a helyzete. Hosszú évek kutatásai eléggé részletesen feltárták ezt, s feltárjuk most a jelen állapotot Peremlétben címen indított kutatási programunkban, hogy - beépítve a korábbi szervezett kutatások eredményeit is - a mai gyakorlat számára is használható választ adjunk arra a kérdésre: mi annak az oka, hogy a Tiszazugot halmozottan hátrányos helyzetű falvak közé sorolják, és mi lehet a kiút? Egyik a kutatás, másik a politika feladata - lenne! De mi máris úgy tartjuk, hogy az utóbbit jóformán el kell felejtünk és a közösségi önerővel kell helyettesítenünk. Miért? Mert külső segítséget alig remélhetünk attól az országtól, amelyik a kifosztottság és egyelőre a működésképtelenség állapotában van. Ha életben akarunk maradni nemcsak e táj népének, de az egész a magyar társadalomnak a legnagyobb nélkülözéssel kell szembenézni; magyarán nem lesz mit enni. Kifizetetlen számlák miatt eddigi szerény életvitelükről tömegek kénytelenek lemondani (lakás, közlekedés, háztartási gépek üzemeltetése, fűtés, világítás, ruházzkodás és sorolhatnók...). Mert a jövő ígéréteiben sem bízhatunk a csökkenő népesség miatt. Mert a felnövekvő nemzedék nagyobb része képzetlen és tanulatlan, minőségi munkára alkalmatlan lesz elsorvasztott iskolarendszerünk miatt. Mert a társadalom nagyobb része jóra való erkölcs nélküli közegben kénytelen élni. Ezek az egész országra, nemzetre jellemző jegyek, a halmozottan hátrányos helyzetűnek mondott Tiszazugra pedig sokszorosan is igazak. Igazak, mert a Tiszazug településeinek egyáltalán nincsenek felhalmozott javai. Ami volt, az szinte nyomtalanul elpusztult, elpusztították..."

A tiszazugi települések felelősen gondolkodó vezetői, a civil szervezetek és a kutatók egyaránt úgy vélik, hogy a térséget az elesettség állapotából a turizmus, a táj adottságait kihasználó idegenforgalom emelheti ki. Ehhez azonban meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek alkalmasak arra, hogy az idelátogatók megfelelő körülmények között töltsék idejüket, az "ősállapotban" lévő Tisza- és Körös-vidéki tájat, szépségeit kulturált körülmények között szemlélhessék. A Tiszazug népének egyetlen eszköze van ennek megteremtésére a munka és a még meglévő hozzáértés. Úgy véljük, hogy mind a táj jellege, mind a táj hagyományai, mind a széthullóban levő társadalom állapota, mind az idegenek fogadása, ellátása, mint végső cél, csak az egykori kertkultúra, a családi gazdaságokra építés, a családok megszervezett együttműködése lehet a kiút.

Ez egyben, s nemcsak a Tiszaug vonatkozásában, megoldaná azt a problémát is, hogy a mélyszegénységben élőket, akiknek jelentős hányada ép és egészséges ember, de munkanélküli, ne teljes egészében az államnak kelljen eltartani, sőt gondoskodni arról, hogy tető legyen a feje fölött. Hogy a segélyből élést ne színesfém- vagy falopással, más javainak megkárosításával, uzsorakölcsönnel, csicskázással tegye elviselhetőbbé, hanem legalább a konyhára való egy részét maga termelje meg.

MIT MONDTAM A LÁNYOMNAK?

Írta: Szabó László

2012. január 12. csütörtök, 15:23 - Módosítás: 2012. január 16. hétfő, 16:59

A Kert Magyarország eszméjét a Tiszazugban az arzénes per után meglehetősen sikerrel terjesztették, rengeteg szőlőt, gyümölcsöst telepítettek, ami sokaknak adott nemcsak bort, de kenyeret is vagy emelte meg a földdel rendelkezőknek is az életnívóját. Ezt a háztáji gazdaságok rendszerének kiépülése követte, s a szerződéses állattartás fellendülése, a bikahizlalás, a disznótartás fellendülése. Ma egyik sincs, a szőlőt, gyümölcsöst pedig a hetvenes években felszámolták. Nem árt az egyszer már bevált dologhoz ismét visszatérni! Szükség lehet még rá! Nem a nyereség, a meggazdagodás miatt, csak hogy ne lássunk szükséglet!

Szolnok, 2012. január 9.